

Excursió popular al
RAFALTROBAT
amb dinar de senalló

AJUNTAMENT DE
SANT JOSEP
DE SA TALAIA

INICIAR A EIVISSA
Cadaqués Davó

27 d'abril de 2008
11.00h - S'Era d'en Gaspar

Associació de Veïns des
Rafal Trobat

INSTITUT
D'ESTUDIS
EIVISSENS

Es Rafal Trobat

El paisatge que gairebé tothom associa al poble de Sant Jordi de Ses Salines és el d'una àrea plana que va baixant suaument cap al mar i cap als estanys saliners. Però dins d'aquest poble també hi ha una àrea, menys coneguda, de muntanya. Al seu extrem nord, tocant ja amb Sant Rafel de Forca, hi trobam un conjunt de valls, arrecerades entre serres, que es coneix per l'antic nom des Rafal Trobat. Es tracta d'un territori que queda tancat per elevacions com el puig de Cas Damians i la Granada per l'est, la serra d'en Font i la serra de sa Murta pel nord, la serra de ses Fontanelles i la serra Grossa per l'oest, o les rotes de Ca n'Orvai i el puig de Can Parreta pel sud, a més de tenir també diverses elevacions pel seu interior, com la coneguda com sa Guardiola.

Totes aquestes serres es van elevant progressivament cap al nord, fins arribar als 400 metres del puig de sa Pega o des Merlet.

Només una estreta canalada, entre els

Ses Salines desde sa Font de sa Pega

puigs de Cas Damians i Can Parreta, coneguda com ses Coves Fosques, serveix de pas per obrir aquesta vall cap al pla de Ses Salines. Un pas que aprofiten tant el camí tradicional (i gairebé únic) d'accés a la vall com el torrent que en recull les seves aigües, i que pot anomenar-se també des Rafal Trobat, tot i que reb diversos noms al llarg del seu recorregut (de Can Parra, de Can Guerxo, de Can Miqueleta...), abans d'abocar les aigües als estanys de sa Sal Rossa.

Enmig de totes aquestes àrees elevades es situen diverses valls, com la de Can Cama i Can Pere Mari, la de sa Rajola i

s'inclou en el Rafal Trobat) com és la del torrent de Cas Galops. Dins aquestes valls hi ha hagut sempre una bona quantitat de cases pageses, més d'una vintena, els habitants de les quals treballaven intensament els vessants d'aquests puigs fins pràcticament el seu cim. Amb l'arribada del turisme a Eivissa algunes s'abandonaren, fins i tot n'hi ha que gairebé han desaparegut, però també se n'han fet de noves.

Vall de Sant Antoni desde sa Font de sa Pega

L'aigua s'obtenia de diverses fonts que es repartien especialment per les capçaleres dels torrents, com les de ses

Fontanelles o, sobretot, la font de sa Pega, que regava una bona àrea d'horts. També hi havia pous tradicionals, com els de Can Cama. Durant el segle XX s'han obert pous moderns per aprofitar l'aquífer de la zona, i aquesta aigua està servint per subministrar bona part de la xarxa de distribució del municipi de Sant Josep de sa Talaia, fins al punt que la sobreexplotació ha provocat la seva salinització.

Es Rafal Trobat és una àrea ben interessant, per la bona conservació del seu territori, pel seu paisatge interior i també per les magnífiques vistes que es poden obtenir de tot el pla de Ses Salines. Ja l'Arxiduc Lluís Salvador, qui passà per aquí, aprecià la bellesa i l'encant d'aquestes terres. A més hi ha un munt d'elements de gran importància etnològica: fonts (sobretot la de sa Pega), pous, cases pageses de gran antiguitat, tot el conjunt de marges de pedra seca, o curiositats com alguna de les fites que delimitaven, per damunt la serra, el quartó de Ses Salines. Un gran territori